ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.



№ 34.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 29-го Апрѣля — 1838 — *Wilno. Piątek. 29-go Kwietnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 21-го Апрѣля.

Во Вторникъ, 12-го сего мѣсяца, Его Величество Государь Императоръ соизволилъ отправиться въ Царское Село по желѣзной дорогѣ, и по ней же совершилъ обратный путь. На проѣздъ въ Царское Село употреблено было 29, на обратный путь 28 минутъ. Его Императорское Величество, бывъ совершенно доволенъ какъ скоростью, такъ равно удобствомъ и безопасностію сихъ поѣздокъ, изъявилъ директорамъ Общества, устроившаго сію дорогу, Высочайшее свое благоволеніе, и на другой день, въ Среду, 13-го, благоволилъ отправиться въ Царское Село съ Ея Величествомъ Государынею Императрицею и со всѣмъ своимъ Августѣйшимъ Семействомъ по желѣзной дорогѣ. Путь сей совершенъ былъ благополучно, и къ полному удовольствію Высочайшихъ Особъ.

Наканунѣ первой поѣздки Его Величества, 11 Апрѣля, случилось на желѣзной дорогѣ происшествіе, потребовавшее принятія на будущее время нѣкоторыхъ предохранительныхъ мѣръ. Отправленъ былъ въ Царское Село по желѣзной дорогѣ Камеръ-Фурьеръ Петровъ съ нѣсколькими другими придворными служителями, для перевезенія туда, въ корзинахъ и сундукахъ, нѣкоторыхъ вещей, какъ-то серебра, столоваго бѣлья и проч. Корзины и сундуки сіи поставлены были въ открытомъ фургонѣ, на которомъ помѣстились и помянутые служители. Летѣвшими изъ трубы паровоза искрами, которыя падали на фургонъ, обожжены были нѣкоторыя вещи и одежда ѣхавшихъ, но вскорѣ потушены. Вдругъ почувствовали, что внизу становится жарко, и замѣтили огонь между стоявшими въ фургонѣ ящиками и корзинами. Закричали было управляющему паровозомъ, чтобы онъ остановилъ его, но, по отдаленію фургона (послѣдняго изъ семи экипажей, везенныхъ паровозомъ), голосъ ихъ не былъ слышанъ. Между тѣмъ нѣкоторые изъ сидѣвшихъ въ фургонѣ, выскочили на дорогу и ушиблись, а иные взлѣзли на имперіалъ передней повозки. Кондукторъ, замѣтивъ это, вмигъ остановилъ дѣйствіе машины. Пламя между тѣмъ усилилось и объяло всѣ вещи, лежавшія въ задней части фургона. Когда паровозъ остановился, фургонъ отцѣпили и оставили, съ нѣкоторыми людьми, на дорогѣ. Вещи же были выбраны изъ него еще прежде. Больше всѣхъ ушибся, при паденіи изъ фургона, Гоффурьеръ Соловьевъ, но отнюдь не опасно. По произведенному въ семъ дѣлѣ изслѣдованію оказалось, что сіе произошло отъ искръ, летѣвшихъ изъ трубы. Въ отвращеніе на будущее время подобныхъ случаевъ, постановлено правиломъ: 1) поклажу на фургонахъ, подверженную опасности загораться — покрывать рачительно кожею, и 2) провести отъ каждой повозки снурокъ къ колокольчику, привѣшенному къ паровозу, чтобы въ случаѣ нужды кондукторъ могъ мгновенно остановить машину.

— Высочайшею Граматою отъ 3-го Апрѣля, Почетный Опекунъ, Тайный Совѣтникъ Князь *Оболенскій*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ *Ор-*

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 21-go Kwietnia.

We Wtorek, 12-go teraźniejszego miesiąca, Jego Cesarska Mość raczył wyjechać do Carskiego-Sioła drogą żelazną i tąż drogą powrócił. Na przejazd do Carskiego-Sioła potrzeba było 29, a na powrót 28 minut Jego Cesarska Mość, będąc zupełnie zadowolony tak z szybkości, jak również z wygodności i bezpieczeństwa tych przejażdżek, oświadczył Dyrektorom Towarzystwa, które zbudowało tę drogę, Najwyższe swe zadowolenie, a nazajutrz we środę, dnia 13-go, raczył pojechać do Carskiego-Sioła z Cesarzową Jej Mością i z całą Najjaśniejszą Swą Familią drogą żelazną. Podróż ta odbyła się pomyślnie i z zupełném zadowoleniem Najjaśniejszych Osqb.

Dniem pierwiej przed pierwszą przejażdżką Cesarza Jego Mości, 11-go Kwietnia, zdarzył się na drodze żelaznej wypadek, który pobudził do przedsięwzięcia na czas przyszły niektórych środkow ostróżności. Wysłany był do Carskiego-Sioła po żelaznej drodze Kamer-Furier Pietrow z kilku innymi sługami Dworu, dla przewiezienia tam, w koszach i skrzyniach, niektórych rzeczy, jako to: srébra, bielizny stołowej i t. d. kosze i skrzynie te znajdowały się w otwartym furgonie, na którym też byli i pomienieni słudzy. Przez wylatujące skry z trąby parowozu, które padały na furgon, opalone zostały niektóre rzeczy i odzienie jadących, ale wkrótce ugaszone. Nagle uczuli, że ze spodu robi się gorąco i dostrzeżono ogień między stojącemi na furgonie pakami i koszami. Krzyknęli na kierującego parowozem, ażeby go zatrzymał, ale dla odległości furgonu (ostatniego z siedmiu pojazdow, przez parowoz wiezionych), głos ich nie był słyszany. Tymczasem niektórzy z siedzących na furgonie wyskoczyli na drogę i szwankowali, a inni wdarli się na imperyał poprzedzającego pojazdu. Dostrzegłszy to konduktor, w mgnieniu oka zatrzymał działanie machiny. Płomień tymczasem powiększył się i objął wszystkie rzeczy, w tylnej części furgonu znajdujące się. Skoro się parowoz zatrzymał, furgon odczepiono i zostawiono z niektórymi ludźmi na drodze. Rzeczy zaś pierwiej jeszcze zostały z niego wybrane. Wyskakując z furgonu najwięcej szwankował Furier Dworu Sołowjew, ale bez niebezpieczeństwa. Po wyśledzeniu tego zdarzenia okazało się, że przyczyną tego wypadku były skry, z komina wylatujące. Dla zabezpieczenia na czas przyszły od podobnych zdarzeń, postanowiono za prawidło: 1) ładunek na furgonach, ulegający niebezpieczeństwu zapalenia się,—starannie okrywać skórą, i 2) od każdego pojazdu przeprowadzić sznurek do dzwonka, na parowozie wiszącego, ażeby w razie potrzeby konduktor mógł natychmiast zatrzymać machinę. (*P. P.*)

— Przez Najwyższy Dyplomat pod dniem 3 Kwietnia, Honorowy Opiekun, Radźca Tajny *Oboleński*, Najłaskawiej mianowany Kawalerem *Orderu Sw. Równe-*

дена Св. Равноапостольнаго Князя Владиміра второй степени.

— Состоящій при Генералъ-Адъютантѣ Графѣ Бенкендорфѣ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ Князь *Голицынъ*, (2 Апрѣля) Всемилостивѣйше пожалованъ въ Статсъ-Секретари.

— Состоящему въ вѣдомствѣ Азіатскаго Департамента Коллежскому Совѣтнику Камергеру *Мальцову*, (2 Апрѣля) Всемилостивѣйше повелѣно быть младшимъ Совѣтникомъ Министерства Иностранныхъ Дѣлъ.

— Въ Высочайшемъ Указѣ, за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ, данномъ Правительствующему Сенату 27-го Марта, изображено: „Признавая справедливымъ и полезнымъ уравнить отношенія всѣхъ Начальницъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ къ Совѣтамъ, управляющимъ сими заведеніями, Повелѣваемъ: Начальницамъ и Директрисамъ всѣхъ Институтовъ благородныхъ дѣвицъ, управляемыхъ особыми Совѣтами, быть Членами сихъ Совѣтовъ и присутствовать во всѣхъ ихъ засѣданіяхъ.“

— Государь Императоръ, въ слѣдствіе всеподданнѣйшаго доклада Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, изъявилъ Высочайшее соизволеніе на отбытіе Экстраординарнаго Профессора Московскаго Университета *Щуровскаго* въ ученое путешествіе по Уральскому хребту, для осмотра его въ минералогическомъ и геогностическомъ отношеніи.

— По представленію Г. Министра Народнаго Просвѣщенія и по Положенію Комитета Гг. Министровъ, Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: учредить въ городѣ Якобштатѣ, для обученія дѣтей тамошнихъ жителей Русскаго и Польскаго происхожденія, Начальное Училище, съ употребленіемъ на содержаніе онаго по 1,200 р. ежегодно, и сверхъ того на первоначальное обзаведеніе 300 р., изъ процентовъ съ общаго экономическаго капитала Гражданскихъ Учебныхъ Заведеній.

— *Высочайшее повелѣніе, объявленное Правительствующему Сенату: Марта 12. (Г. Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ.)*

2-мъ примѣчаніемъ къ 916-й статьѣ 3 Тома Свода Законовъ постановлено: „Въ Губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Минской, Волынской, Подольской и Бѣлостокской Области на вакантныя мѣста, отъ выборовъ Дворянства зависящія, за неимѣніемъ кѣмъ замѣстить оныя, опредѣлять по распоряженію Министра Внутреннихъ Дѣлъ, или отъ Комитета учрежденнаго 18 Августа 1814 года, но по ближайшей удобности и усмотрѣнію Министра Внутреннихъ Дѣлъ.“ На основаніи сего закона Виленскій Военный, Гродненскій, Минскій и Бѣлостокскій Генералъ-Губернаторъ, отнесся къ нему Господину Министру, о замѣщеніи нѣкоторыхъ вакансій Засѣдателей Уѣздныхъ Судовъ въ Виленской и Минской Губерніяхъ, изъяснивъ, что Засѣдателямъ сихъ Судовъ въ тѣхъ губерніяхъ жалованья не положено. Какъ безъ опредѣленія для означенныхъ должностей соотвѣтственнаго содержанія, онъ Господинъ Министръ не предвидѣлъ возможности пріискать для занятія оныхъ благонадежныхъ чиновниковъ отъ короны, то по учиненіи предварительнаго сношенія съ Гг. Министрами Финансовъ и Юстиціи, сдѣлано было отъ него надлежащее по сему предмету представленіе въ Комитетъ Гг. Министровъ. Нынѣ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, послѣдовало Высочайшее Его Императорскаго Величества повелѣніе: для замѣщенія коронными чиновниками вакантныхъ мѣстъ Засѣдателей Уѣздныхъ Судовъ въ Западныхъ Губерніяхъ, коимъ жалованья еще не положено, назначить чиновникамъ, кои будутъ опредѣляемы на сіи мѣста отъ короны жалованье, согласно предположенію его Господина Министра Внутреннихъ Дѣлъ и заключенію Господина Министра Юстиціи, въ томъ количествѣ, въ какомъ опредѣлено жалованье Засѣдателямъ Уѣздныхъ Судовъ другихъ Губерній, а именно по 800 р. въ годъ, заимообразно изъ остатковъ земскаго сбора, съ тѣмъ, чтобы позаимствованную изъ онаго на сей предметъ сумму, пополнять изъ сбора, производимаго съ одныхъ Дворянскихъ имуществъ. Получивъ о семъ къ исполненію выписку изъ журналовъ Комитета Гг. Министровъ 22 Февраля и 8 Марта сего года, онъ Господинъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ доноситъ о томъ Правительствующему Сенату для зависящихъ отъ него распоряженій, присовокупляя, что объ означенномъ Высочайшемъ повелѣніи вмѣстѣ съ симъ сообщено имъ Гг. Министрамъ Финансовъ и Юстиціи и Виленскому Военному, Гродненскому, Минскому и Бѣлостокскому Генералъ-Губернатору.

— Государь Императоръ, въ поясненіе § 52 Устава, о знакѣ отличія безпорочной службы, 10 Марта 1837

go z Apostołami Xiążęcia Włodzimierza drugiego stopnia.

— Zostający przy Jenerał-Adjutancie Hrabi Benkendorfie, Rzeczywisty Radźca Stanu, Szambelan Xiążę *Golicyn*, (2-go Kwietnia) Najłaskawiej mianowany Sekretarzem Stanu.

— Zostającemu w wiedzy Departamentu Azyatyckiego Radźcy Kollegialnemu Szambelanowi *Malcowu* (2 Kwietnia) Najłaskawiej rozkazano bydź młódszym Radźcą Ministeryum Spraw Zewnętrznych.

— W Najwyższym Ukazie, z własnoręcznym Jego Cesarskiej Mości podpisem, danym Rządzącemu Senatowi 27 Marca, wyrażono: „Uznając za rzecz słuszną i pożyteczną porównać stosunki wszystkich Naczelnic Instytutow Szlachetnych Panien z Radami, zarządzającemi temi zakładami, Rozkazujemy: Naczelnice i Dyrektorki wszystkich Instytutow Szlachetnych Panien, przez osobne Rady zarządzanych, mają bydź Członkami tych Rad i zasiadać na wszystkich ich posiedzeniach.”

— Cesarz Jego Mość, na skutek najuniżeńszego przełożenia P. Ministra Narodowego Oświecenia, oświadczył Najwyższe zezwolenie na odbycie, przez Nadzwyczajnego Professora Moskiewskiego Uniwersytetu *Szczurowskiego*, uczonej podróży po łańcuchu gór Uralskich, dla obejrzenia go we względzie mineralogicznym i geognostycznym.

— Na przedstawienie P. Ministra Narodowego Oświecenia i po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, Cesarz Jego Mość Najwyżej rozkazać raczył: założyć w mieście Jakobsztacie, dla uczenia dzieci tamecznych mieszkańców Ruskiego i Polskiego pochodzenia, szkołę początkową, z użyciem na jej utrzymanie po 1,200 rubli rocznie, i nadto, na pierwsze opatrzenie 300 r., z procentow ogólnego kapitału ekonomicznego Cywilnych zakładow edukacyjnych.

— *Najwyższy rozkaz, objawiony Rządzącemu Senatowi 12-go Marca, przez P. Ministra Spraw Wewnętrznych.*

Przez 2-gą uwagę do 916-go artykułu 3-go Tomu Połączenia Praw postanowiono: „W Guberniach: Wileńskiej, Grodzieńskiej, Mińskiej, Wołyńskiej, Podolskiej i Obwodzie Białostockim na urzędy wakujące, od wyborow Dworzaństwa zależne, w razie, jeżeli nie będzie komu ich zająć, naznaczać z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, albo z Komitetu ustanowionego 18-go Sierpnia 1814 roku, ale podług najbliższej dogodności i uwagi Ministra Spraw Wewnętrznych.” Na osnowie tego prawa, Wileński Wojenny, Grodzieński, Miński i Białostocki Jenerał-Gubernator, odniosł się do tegoż Pana Ministra, o zamieszczenie niektórych wakujących urzędow Assesorow Sądow Powiatowych w Guberniach Wileńskiej i Mińskiej, wyraziwszy, że Assesorom tych Sądów w tych Guberniach nie naznaczono płacy. Ponieważ bez naznaczenia dla pomienionych obowiązkow odpowiedniego utrzymania, tenże P. Minister nie widział możności wynalezienia dla ich zajęcia ufnych urzędnikow od korony, przeto po zniesieniu się poprzedniczém z PP. Ministrami Skarbu i Sprawiedliwości, uczynione było od niego należyte w tej rzeczy przedstawienie do Komitetu PP. Ministrów. Teraz, po nastałém postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, nastał Najwyższy Jego Cesarskiej Mości rozkaz: dla osadzenia urzędnikami od korony wakujących miejsc Assesorow Sądów Powiatowych w Guberniach zachodnich, którym płacy jeszcze nie ustanowiono, naznaczyć urzędnikóm, którzy będą mianowani na te urzędy od korony płacę, zgodnie z projektem Pana Ministra Spraw Wewnętrznych i wnioskiem Pana Ministra Sprawiedliwości, w takiej ilości, w jakiej naznaczona jest płaca dla Assesorów Sądów Powiatowych innych Guberníj, a mianowicie po 800 r. rocznie, sposobem pożyczki z pozostałości poboru Ziemskiego, z zastrzeżeniem, ażeby pożyczoną z niego na ten przedmiot summę zwrócić z poboru, uskutecznianego z samych majątkow Dworzańskich. Otrzymawszy o tém do wypełnienia wypis z żurnałow Komitetu PP. Ministrów 22-go Lutego i 8-go Marca roku teraźniejszego, Pan Minister Spraw Wewnętrznych donosi o tém Rządzącemu Senatowi dla zależących od niego rozporządzeń, dodając, że o pomienionym Najwyższym rozkazie razem z tém udzielono przezeń PP. Ministrom Skarbu i Sprawiedliwości i Wileńskiemu Wojennemu, Grodzieńskiemu, Mińskiemu i Białostockiemu Jenerał-Gubernatorowi.

— Cesarz Jego Mość, na objaśnienie § 52 Ustawy, o znaku dystynkcyi nienagannej służby, 10-go Marca 1837

года конфирмованнаго, Высочайше повелѣть соизволилъ, постановить правиломъ, чтобы отставные военные Чиновники, съ просьбами, объ удостоеніи ихъ къ помянутому знаку отличія, обращались не прямо въ Военное Министерство; а къ Г. Главнокомандующему Дѣйствующею Арміею, Командирамъ Отдѣльныхъ Корпусовъ и другимъ Главнымъ Начальникамъ, въ вѣденіи коихъ въ послѣднее время служили, и отъ коихъ по существующему порядку они снабжаются указами объ отставкѣ, съ тѣмъ, чтобы Начальство сіе, по собраніи и повѣркѣ свѣдѣній о службѣ таковыхъ Офицеровъ, ежели найдетъ, что они имѣютъ право на означенную награду, то доставляло бы уже отъ себя въ Военное Министерство, надлежащія объ нихъ списки и документы, на правилахъ, для сего установленныхъ. (Оп. Прав. Сенат. 12 Апрѣля 1838 года.)

— Правительствующій Сенатъ слушали предложеніе Министра Юстиціи, Господина Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, что Г. Министръ Статсъ-Секретарь Великаго Княжества Финляндскаго въ отношеніи къ нему Господину Министру отъ 14 (16) сего Марта изъяснилъ, что Высочайшимъ повелѣніемъ, въ 1826 году состоявшимся и распубликованнымъ въ Имперіи Указомъ Правительствующаго Сената отъ 21 Іюня 1826 года, постановлено было, касательно порядка сношеній между Начальствами Имперіи и Великаго Княжества Финляндскаго: 1, чтобы по дѣламъ Полицейскимъ пограничные Губернаторы Россійскіе и Финляндскіе сносились между собою непосредственно; и 2, чтобы по дѣламъ о контробандѣ сносились такимъ же образомъ не только Губернаторы, но и ближайшіе Начальники пограничныхъ мѣстъ обоихъ краевъ. Постановленіе сіе въ нѣкоторыхъ случаяхъ оказалось не вполнѣ достаточнымъ, а потому Гг. Министръ Финансовъ, Министръ Внутреннихъ Дѣлъ и Финляндскій Генералъ-Губернаторъ, по совѣщаніи о семъ предметѣ, признали полезнымъ предложить нѣкоторыя дополненія къ этому постановленію. При всеподданнѣйшемъ докладѣ Государю Императору о семъ дѣлѣ, Его Величество нынѣ Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) чтобы по дѣламъ о поимкѣ дезертировъ, переходящихъ изъ Россійскихъ Губерній въ Финляндію или обратно, сносились между собою непосредственно Россійскіе и Финляндскіе Полицейскіе Чиновники и мѣста пограничныхъ уѣздовъ, съ тѣмъ однако жъ, чтобы Чиновникъ или мѣсто вступившіе въ сношеніе, доносили о томъ тогда же Губернскому Начальству, для зависящихъ отъ сего послѣдняго распоряженій; и 2) чтобы по дѣламъ о сыскѣ товаровъ, тайнымъ образомъ водворенныхъ изъ Финляндіи въ Имперію и увезенныхъ обратно при ихъ преслѣдованіи, Россійское пограничное Таможенное Начальство имѣло право не токмо сноситься, какъ и доселѣ, непосредственно съ пограничнымъ Полицейскимъ Начальствомъ Финляндскимъ, но и командировать въ Финляндію своего Чиновника, въ видѣ Депутата, для совокупнаго съ Финляндскимъ коронны́мъ Чиновникомъ розыска таковыхъ тайно водворенныхъ въ Имперію товаровъ. (Опубл. Правит. Сен. 29 го Марта 1838 года.) (*С. В.*)

СТАТИСТИКА.

Промышленность, Торговля и. т. д.

Отчетъ Министра Внутреннихъ Дѣлъ, за 1836 годъ.

(Продолженіе).

Содѣйствіе полезнымъ предпріятіямъ: привиллегіи, компаніи, учрежденіе губернскихъ выставокъ.

Покровительство, оказываемое Вашимъ Императорскимъ Величествомъ всякой полезной предпріимчивости, продолжаетъ возбуждать ее во всѣхъ состояніяхъ. Сіе доказывается между прочимъ учрежденіемъ компаній и требованіемъ привиллегій на изобрѣтенія, заведенія и другія предпріятія *).

Въ началѣ 1836 года, по проэкту Австрійскаго дворянина *Герстнера*, составилось въ Санктпетербургѣ *Общество на акціяхъ, для устройства желѣзной дороги отъ С. Петербурга до Павловска, чрезъ Царское Село.* Сіе Общество, по разсмотрѣніи проэкта Г. *Герстнера* въ Главномъ Управленіи Путей Сообщенія и Публичныхъ Зданій, 21 Марта 1836 года, Высочайше утверждено, съ исключительною привиллегіею на 10 лѣтъ и дозволеніемъ собрать на устройство сей дороги, посредствомъ акцій, капиталъ въ 3 мил. рублей, а если окажется въ послѣдствіи нужнымъ, то выпустить акцій еще на 500,000 руб. Въ продолженіе минувшаго лѣта, первоначаль-

*) Въ минувшемъ году изданы новыя, довольно подробныя правила для составленія обществъ на акціяхъ. Они утверждены Вашимъ Императорскимъ Величествомъ, 6 Декабря.

roku utwierdzonej, Najwyżej rozkazać raczył, postanowić za prawidło, ażeby odstawni urzędnicy wojskowi, z prośbami, o uznanie ich godnymi pomienionego znaku dystynkcyi, udawali się, nie prosto do Ministeryum Wojny; ale do P. Głównodowodzącego Działającą Armią, Dowódzców Oddzielnych Korpusów i innych Głównych Naczelników, w wiedzy których w ostatnim czasie służyli, a przez których, podług istniejącego porządku opatrują się oni ukazami, o odstawce, z zastrzeżeniem, ażeby Zwierzchność ta, po zebraniu i sprawdzeniu wiadomości o służbie takowych Oficerów, jeżeli znajdzie, że mają oni prawo do pomienionej nagrody, przesyłała już od siebie do Ministeryum Wojny, należyte o nich opisy i dokumenta, na prawidłach, na to ustanowionych. (Op. przez Rz. Sen. 12 Kwietnia 1838 r.)

— Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości, Pana Radźcy Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa, że P. Minister Sekretarz Stanu Wielkiego Xięztwa Finlandzkiego w odniesieniu się do tegoż Pana Ministra pod dniem 4 (16) przeszłego Marca wyraził, że przez Najwyższy Rozkaz w roku 1826 nastały i opublikowany w Cesarstwie przez Ukaz Rządzącego Senatu pod dniem 21-m Czerwca 1826 roku było postanowiono, względnie porządku znaszania się między Władzami Cesarstwa i Wielkiego Xięztwa Finlandzkiego: 1, ażeby w rzeczach Policyjnych pograniczni Gubernatorowie Rossyjscy i Finlantscy znosili się między sobą bezpośrednio; i 2, ażeby w sprawach o kontrabandzie znosili się tymże sposobem nietylko Gubernatorowie, ale i bliźsi Naczelnicy pogranicznych urzędow obu krajow. Postanowienie to w niektórych zdarzeniach okazało się nie zupełnie dostatecznem, a zatém P. Minister Skarbu, Minister Spraw Wewnętrznych i Finlandzki Jenerał-Gubernator, po naradzeniu się w tej rzeczy, uznali za pożyteczną podać niektóre dopełnienia do tego postanowienia. Przy najuniżeńszém przełożeniu Cesarzowi Jego Mości o tej rzeczy teraz Jego Cesarska Mość Najwyżej rozkazać raczył: 1) ażeby w sprawach o pojmaniu dezerterów, przechodzących z Gubernii Rossyjskich do Finlandyi albo wzajemnie, znosili się między sobą bezpośrzednio Rossyjscy i Finlantscy urzędnicy Policyjni i urzędy pogranicznych powiatow, z tém atoli zastrzeżeniem, ażeby Urzędnik albo urząd weszły w znoszenie się, donosiły razem o tém Zwierzchności Gubernialnej, dla zależących od tej ostatniej rozporządzeń; i 2) ażeby w sprawach o wyszukanie towarow, potajemnie przywiezionych z Finlandyi do Cesarstwa i uwiezionych na powrót przy ich ściganiu, Rossyjska pograniczna władza Tamożenna miała prawo nie tylko znosić się, jak i dotąd, bezpośrednio z pograniczną Policyjną władzą Finlandzką, ale i komenderować do Finlandyi swego Urzędnika, w charakterze Deputata, dla łącznego z Finlandzkim Urzędnikiem koronnym wyszukania takowych tajemnie przywiezionych do Cesarstwa towarow. (Op. przez Rz. Sen. 29-go Marca 1838 roku). (*G. S.*)

STATYSTYKA.

Przemysł, Handel i t. d.

Zdanie Sprawy Ministra Spraw Wewnętrznych, za rok 1836.

(*Ciąg dalszy*).

Wspieranie użytecznych przedsięwzięć: przywileje, spółki, zaprowadzenie wystaw po guberniach.

Opieka, jakiej od Waszej Cesarskiej Mości doznają wszelkie pożyteczne przedsięwzięcia, obudza je ciągle we wszystkich stanach. Dowodem tego jest, między innemi, zawiązywanie się spółek i żądanie przywilejów na nowe wynalazki, na zaprowadzenie już istniejących i na inne przedsięwzięcia *).

Na początku roku 1836 zawiązało się w Petersburgu, podług projektu szlachcica Austryackiego *Gerstnera*, *Towarzystwo akcyonaryuszów dla urządzenia kolei żelaznej między Petersburgiem a Pawłowskiém, przez Carskie-Sioło.* Po roztrząśnieniu projektu P. *Gerstnera*, w Głównym Zarządzie kommunikacyi dróg i budowli publicznych, towarzystwo to pozyskało Najwyższe zatwierdzenie w d. 21 Marca 1836 r. z wyłącznym przywilejem na lat 10 i dozwoleniem zbierania na urządzenie tej kolei, akcyj do wysokości kapitału 3 mill. rub. as., oraz z wolnością wypuszczenia poźniej jeszcze nowych akcyj na 500,000 rub. as., jeśliby tego

*) W roku zeszłym, wydane zostały nowe, dosyć szczegółowe przepisy względem zawiązywania spółek przez akcye. Zatwierdzenie tych przepisów przez W. C. Mość nastąpiło 6 Grudnia.

ный капиталъ въ 3 м. руб. собранъ и выписаны изъ за границы: какъ потребное количество желѣзныхъ рельсовъ, такъ и паровозы и другія вещи, нужныя для окончательнаго устройства дороги. Самая дорога частію уже устроена, и на разстояніи отъ Царскаго Села до Павловска были дѣлаемы опыты ѣзды въ паровозахъ.

Флигель-Адъютантъ Полковникъ Князь *Бѣлосельскій-Бѣлозерскій* изобрѣлъ особеннаго устройства дорогу, которую онъ назвалъ *саннокатною*, приспособивъ къ ней и особаго рода повозку. Сей саннокатный путь есть не что иное, какъ взятая на оборотъ обыкновенная дорога, въ которой колеса, вмѣсто того, чтобъ катиться по дорогѣ, будучи устроены изъ чугуна и утверждены на самой дорогѣ въ положенныхъ деревянныхъ рамахъ, служатъ только средствомъ къ приведенію въ движеніе повозки, состоящей изъ длиннаго ящика на полозьяхъ, съ жолобами, соотвѣтствующими діаметру ободовъ колесъ. По сдѣланному, въ слѣдствіе распоряженія Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, опыту на устроенной за городомъ для образца саннокатной дорогѣ, оказалось, что одна лошадь можетъ по ней свободно везти 400 пудъ тяжести, и довольно скоро, т. е. по верстѣ въ 20 минутъ. Устройство одной версты такой дороги, по сдѣланному исчисленію, будетъ обходиться здѣсь въ С. Петербургѣ въ 10,350 рублей. *Санокатня* стоитъ 220 руб. Согласно прошенію Князя *Бѣлосельскаго-Бѣлозерскаго*, выдана ему, съ разрѣшенія Государственнаго Совѣта, на сіе изобрѣтеніе десятилѣтняя привиллегія, 31 Декабря 1836 года; на счетъ же самого устройства дороги, гдѣ онъ признаетъ сіе удобнымъ, предоставлено просить особо, установленнымъ порядкомъ.

Генералъ-Адъютантъ *Шильдеръ* также получилъ десятилѣтнюю привиллегію на устройство и употребленіе въ Россіи *двойныхъ паромныхъ пароходовъ, съ ледокольнопильнымъ механизмомъ его изобрѣтенія, для ввода судовъ и вывода оныхъ во время замерзанія водъ, и для буксированія въ лѣтнее время.* Съ симъ вмѣстѣ для заведенія такихъ пароходовъ, составилось въ С. Петербургѣ, по условію съ изобрѣтателемъ, Общество на акціяхъ; существованіе сего Общества дозволено Вашимъ Императорскимъ Величествомъ, согласно мнѣнію Государственнаго Совѣта, съ предоставленіемъ ему исключительнаго права: заводить и употреблять помянутые пароходы, въ теченіе сроковъ, въ привиллегіи Генерала Шильдера назначенныхъ, какъ при Кронштатскомъ и С. Петербургскомъ портахъ и отъ оныхъ до открытаго моря и обратно, такъ и по всѣмъ системамъ судоходства— отъ С. Петербурга до устья рѣки Волги и обратно, наконецъ и по прилегающимъ къ сему водяному пути озерамъ *).

Въ 1835 и 1836 годахъ поступили въ Министерство четыре проэкта, отъ разныхъ лицъ, объ учрежденіи *Компаніи на акціяхъ, для устройства здѣсь водопроводовъ, посредствомъ коихъ жителямъ столицы можетъ быть доставляема чистая Невская вода въ самые домы.* Для разсмотрѣнія сихъ проэктовъ, по важности предмета и огромности капиталовъ, требующихся на совершеніе сего полезнаго предпріятія, составленъ былъ при Министерствѣ особый Ученый Комитетъ. По полученіи заключенія онаго, дѣло сіе представлено въ Государственный Совѣтъ; потомъ, въ слѣдствіе сдѣланныхъ Совѣтомъ замѣчаній, дополнено нужными справками и сношеніями съ Министромъ Финансовъ, который предполагалъ устроить здѣсь водопроводы на счетъ казны; наконецъ подвергнуто снова разсмотрѣнію вышеозначеннаго Ученаго Комитета, и вторично внесено въ Государственный Совѣтъ.

Новымъ средстомъ для поощренія промышленности и особливо для распространенія точныхъ свѣдѣній о состояніи оной, будетъ служить *учрежденіе губернскихъ выставокъ или музеумовъ*: какъ для издѣлій и образцовъ фабричной, заводской ремесленной и всякаго другаго рода мѣстной промышленности и инструментовъ, которыми сіи издѣлія и замѣчательнѣйшія домашнія, или усовершенствованныя земледѣльческія работы производятся, такъ и для самыхъ главныхъ, или же по чему либо иному достойныхъ особеннаго вниманія произведеній природы въ томъ краѣ. Первый опытъ выставки сего рода сдѣланъ въ *Смоленскѣ*, по желанію и стараніями и способами существующаго тамъ Мануфактурнаго Комитета. Ваше Императорское Величество изволили признать, что учрежденіе подобныхъ выставокъ и въ другихъ гу-

*) Въ 1836 году выданы еще три привиллегіи: двѣ на дѣланіе деревянныхъ ногъ и одна на приготовленіе порошка, истребляющаго зловоніе, и производящаго навозъ особаго рода.

okazała się potrzeba. W ciągu zeszłego lata, kapitał pierwiastkowy, 3,000,000 rub. zebrany został, i sprowadzono zza granicy, tak potrzebną ilość żelaznych kolei, jako też wozy parowe i inne rzeczy, do ostatecznego urządzenia drogi potrzebne. Droga ta w części już jest założoną, a na przestrzeni, pomiędzy Carskiém-Siołem a Pawłowskiem robiono już także próby z wozami parowemi.

Fligel-Adjutant, Półkownik Xiążę *Biełosielski-Biełozierski*, wynalazł szczególnej budowy drogę, którą nazwał *sanną*, i zastosował do niej nowy gatunek wozu. Droga takowa nie jest nic innego, jak na odwrót wzięta droga zwyczajna; tam koła, zamiast toczyć się po drodze, są odlane z żelaza i umocowane na drodze w osadzonych na niej ramach drewnianych; koła te służą jedynie za śrzodek do wprawiania w ruch wozu, składającego się z długiej skrzyni na płozach, w których wyżłobione są rówki, szerokości obwodów kół odpowiadające. Próba zrobiona z rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na drodze sannej, zbudowanej za miastem na wzór, przekonała, że jeden koń może snadno po niej ciągnąć ciężar 400 pudów, i to dosyć prędko, bo po 1 wiorście na 20 minut. Podług obrachowania, budowa wiorsty takiej drogi, kosztować będzie w Petersburgu, 10,350 rub. as. Sanie, kosztują 200 rub. W skutek prośby Xięcia *Biełosielskiego-Biełozierskiego* i zgodnie z decyzyą Rady Państwa, wydany mu został, pod d. 31 Grudnia 1836 r. przywilej na ten wynalazek, na lat 10, z zastrzeżeniem, co się tycze samego budowania drogi, iż otrzymujący przywilej, obowiązany jest w każdym szczególnym przypadku starać się o uzyskanie na to pozwolenia w porządku przepisanym.

Jenerał-Adjutant *Szylder* otrzymał także przywilej 10-letni, na budowanie i używanie w Rossyi *podwójnych przewozowych statków parowych, z mechanizmem do kruszenia lodu, własnego wynalazku, mającym służyć do wprowadzania statków do przystani i wyprowadzania z nich tychże w czasie zamarzania wód, i do holowania latem.* W celu zaprowadzenia takich statków parowych, zawiązało się zaraz w Petersburgu, za porozumieniem się z wynalazcą, Towarzystwo akcyonaryuszów, które uzyskało zatwierdzenie Waszej Cesarskiej Mości, stosownie do Opinii Rady Państwa, oraz wyłączne prawo na zaprowadzenie i używanie wspomnionych statków, przez ciąg czasu, w przywileju Jenerała *Szyldera* oznaczonego, tak przy portach Kronsztadzkim i Petersburgskim, i na całej przestrzeni od tychże portów do otwartego morza i na powrót, jako też na wszystkich punktach systematu spławu — od Petersburga, aż do ujścia rzeki Wołgi i na powrót, wreszcie na przyległych tej kommunikacyi wodnej jeziorach *).

W latach 1835 i 1836, Ministerstwo otrzymało od różnych osób cztery projekta, w przedmiocie zawiązania *Kompanii akcyonistów do urządzenia w Petersburgu wodociągów, w celu dostarczania mieszkańcom tej stolicy, aż do domów, czystej wody z Newy.* Ze względu na ważność przedmiotu i wielkość kapitałów, do uskutecznienia tego pożytecznego przedsięwzięcia potrzebnych, rozpoznanie rzeczonych projektów poruczone zostało oddzielnemu Komitetowi, przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzonemu. Złożona przez tenże Komitet opinia pod względem naukowym, przedstawioną została Radzie Państwa; poczynione przez tę Radę spostrzeżenia, zostały wyjaśnione przez stosowne poszukiwanie i przez porozumienie się z Ministrem skarbu, który proponował urządzenie wodociągów kosztem rządowym; a nakoniec, przedmiot ten wrócił znowu pod rozwagę wyżej wspomnionego Komitetu, i powtórnie Radzie Państwa przedstawiony został.

Za nowy śrzodek do zachęcenia przemysłu, a nadewszystko do upowszechnienia dokładnych wiadomości o jego stanie, uważać należy *zaprowadzenie po guberniach wystaw, czyli muzeów*: tak wyrobów i prób fabrycznych, rękodzielniczego, rzemieślniczego i wszelkiego rodzaju miejscowego przemysłu, tudzież narzędzi, służących do uskuteczniania tak pomienionych wyrobów, jako i innych celniejszych płodów domowego przemysłu i udoskonaleń rolniczych, jak niemniej najgłówniejszych, lub też z innego względu na szczególną uwagę zasługujących płodów naturalnych miejscowych. Pierwszą próbę wystawy tego rodzaju zrobiono w Smoleńsku za staraniem i przy pomocy tamecznego Komitetu Rękodzielniczego. Wasza Cesarska Mość raczyłeś wyrzec, że zaprowadzenie podobnych wystaw i po innych miastach gubernialnych, oprócz rozszerzenia dokładniejszych wia-

*) W r. 1836 wydane także zostały trzy przywileje, dwa na robienie nóg drewnianych, a jeden na przygotowanie proszku, niszczącego smrodliwe wyziewy, i tworzącego nawóz szczególnego rodzaju.

бернскихъ городахъ, сверхъ общей пользы распространенія точнѣйшихъ свѣдѣній о состояніи края въ разныхъ отношеніяхъ, можетъ, при предстоящемъ по Россіи путешествіи Государя Наслѣдника Цесаревича и Великаго Князя АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА, быть не безполезно и для Его Высочества. Слѣдуя сей мысли Вашего Императорскаго Величества, Министерство Внутреннихъ Дѣлъ поспѣшило начертать довольно подробныя, для заведенія выставокъ или музеумовъ въ губернскихъ городахъ, правила, и сообщило ихъ начальникамъ губерній. Какъ по различію климата и направленія промышлености должны различествовать и предметы выставки, то указанія и правила, сообщенныя начальникамъ губерній, должны служить для нихъ лишь общимъ руководствомъ; сообразовать же сіи правила съ мѣстными обстоятельствами и способами предоставляется ихъ усмотрѣнію. Сверхъ того начальникамъ губерній объяснено: что учреждемыя въ губернскихъ городахъ выставки не суть временныя, какъ тѣ, которыя бываютъ въ С. Петербургѣ и Москвѣ, а должны составлять постоянные губернскіе музеумы; что пріобрѣтаемые для нихъ предметы будутъ оставаться безъ перемѣны, кромѣ случаевъ, когда сего потребуетъ естественная невозможность сохранять ихъ долгое время безъ поврежденія, или когда новыя усовершенствованія въ выдѣлкѣ и приготовленіи побудятъ замѣнить ихъ другими; но что ко времени путешествія Его Императорскаго Высочества предметы выставокъ могутъ быть въ большемъ числѣ и разнообразнѣе, чрезъ присоединеніе къ обыкновеннымъ и такихъ, коихъ доставленіе, или долгое храненіе въ губернскомъ музеумѣ, было бы сопряжено съ затрудненіями по скорой порчѣ, или коихъ пріобрѣтеніе требовало бы несоразмѣрныхъ съ средствами музеума издержекъ. Впрочемъ и кромѣ сего особеннаго случая, дозволяется, независимо отъ такихъ постоянныхъ выставокъ, открывать при нихъ и періодическія, кратковременныя для издѣлій и другихъ произведеній мѣстной промышлености, разрѣшая и продажу оныхъ желающимъ. (*Продолженіе впредь*).

domości o stanie kraju pod różnemi względami w widokach ogólnych, może nadto stać się użytecznem i dla Jego Cesarskiej Wysokości Cesarzewicza i Wielkiego Xięcia ALEXANDRA Następcy Tronu, który właśnie odbycie podróży po Rossyi zamierzał. Zgodnie z tą myślą Waszej Cesarskiej Mości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pośpieszyło z ułożeniem dosyć szczegółowych przepisów, mających na celu zaprowadzenie po miastach gubernialnych wystaw, czyli muzeów, i rozesłało je naczelnikom gubernij. Gdy zaś z przyczyny rozmaitości klimatu i skierowania przemysłu, muszą także bydź i rozmaite przedmioty wystawy, przeto uprzedzeni zarazem zostali ciż naczelnicy, że udzielone im wskazania i przepisy, jedynie za ogólne przewodnictwo uważać winni, i że zastosowanie tychże do okoliczności i miejscowości ich pozostawia się własnemu uznaniu. Nadto oznajmiono rzeczonym naczelnikom, że zaprowadzające się w miastach gubernialnych wystawy nie są tymczasowemi, jak te, które bywają w Petersburgu i Moskwie; ale tworzyć mają stałe muzea gubernialne; że przedmioty, dla nich nabywane, mają w nich pozostać bezmiennie, wyjąwszy, gdyby tego wymagała naturalna niemożność zachowania ich przez czas dłuższy bez zepsucia, lub gdyby nowe udoskonalenia produkcyi lub fabrykacyi były powodem do zastąpienia dawnych nowemi; że nareszcie, przez ciąg podróżowania Jego Cesarskiej Wysokości, dozwolonem zostaje nadanie rzeczonym wystawom większej obszerności i rozmaitości, przez przydanie do nich i takich przedmiotów, których dostarczenie lub dłuższe zachowanie w Muzeum gubernialnem, połączone byłoby z trudnościami, z powodu prętkiego psucia się, albo których nabycie wymagałoby kosztów, możność muzeów przewyższających. Z resztą i oprócz tego szczególnego przypadku, dozwolonem zostało, niezależnie od stałych wystaw, urządzać przy nich i czasowe, krótko-trwałe, na wyroby i inne płody miejscowego przemysłu, z wolnością sprzedawania tychże chęć nabycia mającym.

(*Dalszy ciąg nastąpi*).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Вѣна, 22-го *Апрѣля*.

Новый уполномоченный при здѣшнемъ дворѣ Турецкій Посолъ *Рифатъ*-Бей, представлялся вчера Его Император. Велич. въ торжественной аудіенціи и поднесъ свою вѣрющую грамоту. Императоръ послѣ церемоніи разговаривалъ нѣкоторое время съ новымъ Султанскимъ представителемъ, послѣ чего онъ имѣлъ честь представляться Ея Велич. Императрицѣ, Императрицѣ матери и Эрцгерцогамъ *Францу Карлу*, *Карлу*, *Іоанну* и *Людвику*. Замѣчено что этотъ Посланникъ въѣзжалъ въ Императ. замокъ не съ такою пышностію, какою отличился въѣздъ его предшественника Ахметъ-Фети-Паши. (*A.P.S.Z.*)

— Нѣкоторые изъ здѣшнихъ иностранныхъ дипломатовъ, получили уже отъ дворовъ своихъ предписаніе, присутствовать при коронаціи Австрійскаго Императора въ Медіоланѣ. Платье для коронаціи и Корона уже готовы: первое изъ голубаго и желтаго бархата, а послѣдняя вѣрной снимокъ съ желѣзной короны. Весь коронаціонный приборъ оставшійся отъ Наполеона, какъ Италіянскаго Короля, хранится въ здѣшней кладовой съ упомянутою короною, которая, какъ повѣствуетъ просто-народная басня, сдѣлана изъ одного гвоздя, которымъ распятъ Іисусъ Христосъ, а потому она такъ мала, что едва покроетъ вершину головы.

— Слышно, что въ честь одного знаменитаго Князя, котораго ожидаютъ сюда нынѣшнюю осень, будетъ учрежденъ за двѣ мили отъ Вѣны лагерь изъ 24,000 чел., куда собраться должны полки изъ Моравіи, Верхней и Нижней Австріи, Венгріи и Штеймарка. Второй такой лагерь и съ такою же цѣлію собранъ будетъ въ Италіи близъ Чіеза на рѣкѣ Адижѣ.

— Изъ Истамбула получено извѣстіе, что братъ Пертева-Паши, извѣстный Эминъ-Паша, раздѣлявшій печальную его судьбу, скончался скоропостижною смертію въ Варнѣ. (*G. C.*)

Франція.

Парижъ, 21-го *Апрѣля*.

Нѣкоторые журналы сообщили извѣстіе, что Г. *Агадо*, отказалъ въ займѣ Правительству Королевы *Маріи Христины*.

— Оппозиціонныя газеты увѣдомили, что Герцогъ *Орлеанскій* пріобрѣлъ въ собственность проданный недавно журналъ *Messager*. Этотъ и жур. *Charte de 1830* рѣшительно говорятъ противное. Впрочемъ никто не хочетъ вѣрить, чтобы журналъ, какъ гово-

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Austrya.

Wiedeń, 22 go *Kwietnia*.

Wczora nowy upełnomocniony przy tutejszym dworze Poseł Turecki *Rifat*-Bej, miał honor bydź przyjmowanym przez J. Ces. Mość na uroczystej audyencyi, i wręczyć swe listy wierzytelne. J. Ces. Mość po ukończonej ceremonii, niejaki czas rozmawiał z nowym Reprezentantem Sułtana, po czém tenże miał honor prezentować się Cesarzowej Jej Mości, Cesarzowej Matce, i Arcy-Xiążętom *Franciszkowi Karolowi*, *Karolowi*, *Janowi* i *Ludwikowi*. Uważano, że Poseł ten przy wjeździe na zamek Cesarski, nie zachowywał takiej pompy, jaką się odznaczył jego poprzednik Achmed-Fethi-Basza.

— Niektórzy z zagranicznych dyplomatów tutejszych, otrzymali już od dworów swoich polecenie, aby znajdowali się przy obrzędzie Koronacyjnym Cesarza Austryackiego w Medyolanie. Koronacyjny ubiór i korona są już gotowe. To pierwsze z niebieskiego i żółtego axamitu, druga zaś jest wierną kopią korony żelaznej. Wszystkie godła koronacyjne po Napoleonie, jako Królu włoskim, są zachowane w tutejszym skarbcu, wraz z powyższą koroną, która, jak wieść pospolita między ludem niesie, była zrobiona z jednego z tych gwoździ, któremi Chrystusa ukrzyżowano, i dla tego też jest tak maleńka, że ledwie wierzch czaszki nakryje.

— Słychać, że na cześć pewnego znakomitego Xięcia spodziewanego tutaj tegorocznej jesieni, będzie zebrany obóz z 24,000 ludzi pod Wiedniem w odległości mil dwóch, do którego obozu, przyjdą półki z Morawii, Górnej i Dolnej Austryi, Węgier i Styryi. Drugi taki obóz i w takimże celu, zbierze się we Włoszech pod Chiesa nad rzeką Adygą.

— Doszła tu wiadomość ze Stambułu, że brat *Pertewa*-Baszy, znany *Emin*-Basza, podzielający smutny los tamtego, umarł nagłą śmiercią w Warnie. (*G. C.*)

Francya.

Paryż, *dnia 21 Kwietnia*.

Niektóre dzienniki udzieliły wiadomość, jakoby Pan *Aguado*, zrzekł się dania pożyczki Rządowi Królowey *Maryi Krystyny*.

— Oppozycyjne gazety umieściły doniesienie, że Xiąże *Orleans* nabył na własność przedany niedawno dziennik *Messager*. Tenże i dziennik *Charte de 1830*, zaprzeczają temu jak najwyraźniej. Nie chce atoli nikt dać wiary, ażeby nabywcą dziennika *Messager* był, jak

рили пріобрѣлъ, иностранный Графъ В., побочный сынъ Наполеона, ибо онъ не принадлежалъ къ числу тѣхъ людей, которые могли бы столь легко перемениться въ такъ называемаго *homme politique*.

— Правительство назначило для Маршала *Сульта* милліонъ фр. на издержки по посольству въ Лондонъ. Слышно, что выборъ сей послѣдовалъ по предварительному соглашенію съ нѣкоторыми лицами въ Лондонѣ. *Messager* одобряя выборъ въ лицѣ Маршала, присовокупляетъ о немъ слѣдующее мнѣніе Герцога *Веллингтона*: „Маршалъ *Сультъ* не тактикъ, но первый въ новѣйшія времена стратегикъ.“ *)

— Жур. *Charte* сообщаетъ слѣдующее изображеніе состоянія Французскаго войска въ отношеніи снарядовъ онаго, не зависимо отъ принадлежащихъ національной гвардіи. Батарейныхъ пушекъ и осадныхъ орудій 3,000 штукъ, металлическихъ полевыхъ орудій 1,567, чугунныхъ 1862, картечныхъ 1,562, пушечныхъ ядеръ 4,100,000 штукъ, такихъ же но меньшаго размѣра 4 милл., картечей 1 мил., бомбъ 719,000 штукъ, пороха 10 мил. киллограмовъ, оружія 1,250,000 шт. въ складахъ, ружей 74,000 шт., сабель 850,000 для пѣхоты, 130,000 для конницы, бердышей 5,200, клинкъ 44,000 шт., приборовъ 11,000 штукъ.

23-го Апрѣля.

Король принималъ вчера Посланника Абдель-Кадера, представленнаго Военнымъ Министромъ. Король былъ въ тронной залѣ, вмѣстѣ съ Королевою, всѣми Принцами и Принцессами Королевской Фамиліи. *Бенъ-Араха* сопровождалъ Мавританецъ Боудень-Багъ и Еврей Бенъ-Дюрантъ. Онъ произнесъ къ Королю рѣчь на Арабскомъ языкѣ, переведенную немедленно на Французскій, въ которой между прочимъ сказалъ слѣдующее въ восточномъ вкусѣ: „Доношу Вашему Высокому Королевскому Величеству, что Эмиръ вѣрныхъ, Сиди-эль-Гади Абдъ-эль-Кадеръ, поручилъ мнѣ, изъявить вамъ искреннее и признательное его почтеніе. Онъ хотѣлъ тѣмъ изобличить нашихъ враговъ, и подтвердить громкіе отзывы друзей, которые всегда утверждали, что Эмиръ искренне желаетъ прочнаго и совершеннаго мира, а также постояннаго сохраненія благорасположенія къ В. Кор. Велич., составляющему честь своего вѣка. Эмиръ никогда не рѣшится на измѣну, вѣроломство и несоблюденіе договоровъ. Онъ призываетъ для сего во свидѣтели Всемогущаго Бога, который проникаетъ сердца и мысли людей. Эмиръ ввѣрилъ мнѣ письмо съ обязанностію поднести его Вашему Кор. Велич. Равномѣрно, поручилъ мнѣ представить подарки, которые для такого Государя какъ Ваше Велич., ничего незначущи.“— Король отвѣчалъ благосклонно и милостиво, и этотъ отвѣтъ списалъ немедленно стенографъ (скорописецъ) и подалъ Арабскому посланнику. Потомъ Король отправился въ боковую комнату, гдѣ были разложены на столахъ подарки присланные Абдель-Кадеромъ и предназначенные для разныхъ членовъ Королевской Фамиліи, которыхъ имена самъ Эмиръ собственноручно написалъ на бумажкахъ и эти бумажки приложены къ надлежащимъ подаркамъ. По осмотрѣ этихъ подарковъ, Король съ балкона осматривалъ лошадей подаренныхъ Эмиромъ, которыхъ водили по двору. Всѣхъ 19 штукъ, изъ нихъ восемь назначены Королю, четыре Герцогу *Орлеанскому*, четыре Герцогу *Немурскому*, одна Принцу *Жоанвильскому*, одна Принцу *Омальскому*, одна Принцу *Монпансье*. — *Абдель-Кадеръ* не упустилъ изъ виду подарить и Министрамъ по одной лошади, которыя еще на пути. Во второмъ часу кончилась аудіенція, послѣ чего Министръ проводилъ Посланника въ его квартиру.

— Маршалъ *Клозель* приглашаемъ былъ къ Королю и Герцогу *Орлеанскому*; говорятъ, что совѣтовались съ нимъ на счетъ учрежденія Вице-Королевства въ Алжирѣ подъ начальствомъ Герцога *Немурскаго*.

— Правительство опубликовало изъ Байонны отъ 19 Апрѣля слѣдующую телегр. депешу: „Французскій Посланникъ при Испанскомъ Дворѣ пишетъ, что по донесенію Генерала *Каронделета*, *Негри* появился 12-го ч. близъ Валладолида, но тамошнимъ гарнизономъ сильно отброшенъ. О Базиліи *Гарсіи* не было никакого извѣстія. Сенатъ принялъ проектъ закона о займѣ, большинствомъ 86 противу 3 голосовъ.“ (*G. C.*)

Англія.

Лондонъ, 20 го Апрѣля.

Слухи о празднествѣ, приготовляемомъ будто бы

---

*) Наполеонъ иначе сказалъ про Сульта. Обнимая его въ присутствіи всего войска, назвалъ его лучшимъ въ свѣтѣ *тактикомъ* по поводу военныхъ оборотовъ произведенныхъ имъ въ одномъ сраженіи, съ большою ловкостію и въ самое затруднительное время, чѣмъ рѣшенъ успѣхъ битвы.

rozgłoszono, zagraniczny Hrabia W., naturalny syn Napoleona: nie należał on albowiem do rzędu tych ludzi, którzyby byli zdolni przemienić się snadnie na tak zwanego *homme politique*.

— Rząd wyznaczył dla Marszałka *Soult* milion franków na koszta posłannictwa do Londynu. Słychać, że ten wybór nastąpił za poprzedniém wyrozumieniem pewnych osób w Londynie. *Messager*, pochwalając wybór w osobie Marszałka, przytacza następujące o nim zdanie Xięcia *Wellingtona*: „Marszałek *Soult* nie jest taktykiem, ale jest najpierwszym nowych czasów strategikiem.“ *).

— Dziennik *Charte* udziela następujący obraz stanu wojska francuzkiego pod względem materyałów tegoż, niezawiśle od tych, jakie do gwardyi narodowej należą. Armat ciężkiego kalibru i dział oblężniczych 3,000 sztuk, kruszcowych dział polowych 1,567, żelaznych 1,862, granatników 1,562, kul armatnich 4,100,000 sztuk, takichże ale mniejszych 4 mill., granatów 1 mill., bomb 719.000 sztuk, prochu 10 mill. kilogramów, broni 1,250,000 sztuk, na składach, karabinów 74,000 sztuk, pałaszów 850,000 dla piechoty, 130,000 dla jazdy, toporów 5,200, kling 44,000 sztuk, rynsztunków 11,000 sztuk.

Dnia 23.

Król przyjmował wczora Posłannika *Abd-el-Kadera*, którego przedstawił Minister Wojny. Król znajdował się w sali tronowej, otoczony Królową, wszystkiemi Xiążętami i Xiężniczkami rodziny Królewskiej. *Ben-Arachowi* towarzyszył Maurytanin Bouden-Bah i żyd Ben-Durand. Miał on przemowę do Króla w języku arabskim, przełożoną natychmiast na francuzki, w której między innemi powiedział w stylu wschodnim, co następuje: „Mam donieść Waszej Wysokiej Królewskiej Mości, że Emir wiernych, *Sidi-el-Hadi Abd-el-Kader*, polecił mi, abym Wam złożył szczery i pełen poszanowania hołd jego. Chciał on przez to dowieść fałszu językom naszych nieprzyjaciół, a utwierdzić głośne słowa przyjaciół, którzy zawsze utrzymywali, że emir pragnie szczerze pokoju trwałego i zupełnego, oraz niezmiennego utrzymania dobrych stosunków z W. Kr. Mością, będącym wieku swego zaszczytem. Zdrady, wiarołomstwa i niedotrzymania sojuszów, nigdy się emir nie dopuści. Bierze on na świadka w tém Boga Wszechmocnego, który serca i myśli ludzkie wskróś przenika. Emir powierzył mi pismo z obowiązkiem złożenia takowego W. Kr. Mci. Zlecił mi również oddać dary, które dla takiego Monarchy, jakim W. Kr. Mość jesteś, są małoznaczącą rzeczą.“— Król odpowiedział z przychylnością i łaskawie, którąto odpowiedź spisał zaraz stenograf (szybkopiszący) i podał arabskiemu posłannikowi. Potém udał się Król do przyległego pokoju, gdzie były rozłożone na stołach podarunki przysłane od Abd-el-Kadera, a przeznaczone dla różnych członków rodziny Królewskiej, których imiona sam emir własnoręcznie napisał na kartkach i te kartki u właściwych darów przymocowane. Po obejrzeniu tych podarunków, przyglądał się Król z balkonu, koniom przez emira ofiarowanym, które po dziedzińcu oprowadzono. Jest ich 19 sztuk, z których ośm dla Króla, cztéry dla Xięcia *Orleans*, cztéry dla Xięcia *Nemours*, jeden dla X. *Joinville*, jeden dla X. *Aumale*, jeden dla X. *Montpensier*.— *Abd-el-Kader* miał tyle uwagi, że przeznaczył i dla Ministrów po jednym koniu, które są jeszcze w drodze. O godzinie pierwszej, skończyło się posłuchanie; po czém odprowadził Minister Wojny posłannika aż do jego mieszkania.

— Marszałek *Clauzel* był wzywany do Króla i Xięcia *Orleans*; mówią, że zasiągano jego rady względem utworzenia Vice-Królestwa w Algierze pod Xięciem *Nemours*.

— Rząd ogłosił pod datą 19 Kwietnia z Bayonny, taką telegraficzną depeszę: „Poseł francuzki przy dworze hiszpańskim pisze, iż według raportu Jenerała *Carondelet*, pokazał się *Negri* d. 12 pod Valladolid, ale przez tamtejszą załogę silnie odparty został. O Bazylim *Garcia*, nie miano żadnej wiadomości. Senat przyjął projekt do prawa o pożyczce, większością 86 głosów przeciwko 3.“ (*G. C.*)

Anglia.

Londyn, dnia 20-go Kwietnia.

Nie potwierdza się wiadomość, jakoby cech złotni-

---

*) Napoleon inaczej wyrzekł o Soulcie. Sciskając go wobec wojska całego, nazwał największym w świecie taktykiem, z powodu obrótów wojennych, wykonanych w bitwie jednej, nadzwyczaj zręcznie i w chwili najtrudniejszej, przez co los bitwy zdecydowany został.

для Королевы, цехомъ Лондонскихъ золотыхъ дѣлъ мастеровъ, не подтвердились. Надобно полагать, что извѣстіе это было выдумкою журналистовъ.

— Лондонская городская дума приняла проектъ реформы муниципальнаго управленія, и намѣревается представить оный Министрамъ. Извѣстно, что законъ, изданный нѣсколько лѣтъ тому назадъ, не относится къ Лондону, и что положено издать особенныя постановленія для внутренняго управленія столицы.

— Говорятъ, что Лордъ *Веллингтонъ* не будетъ при коронаціи Королевы. Будучи Канцлеромъ Оксфордскаго Университета, онъ обязанъ находиться 26 Іюня при торжественномъ вступленіи Графа *Девона* въ должность главнаго попечителя означеннаго Университета.

— 16-го Апрѣля былъ у Прусскаго Посланника первый дипломатическій обѣдъ. (*О. Г. Ц. П.*)

— Лорда *Дургама* съ фамиліею ожидаютъ сегодня въ Портсмутъ, гдѣ вступятъ на приготовленный для нихъ корабль *Гестингсъ*. Кажется, что онъ еще задержанъ.

— Извѣстія изъ Бомбая получены здѣсь отъ 2-го Марта. По донесеніямъ ихъ, торговыя отношенія тамъ значительно улучшились, но за то ожидали непремѣнно войны съ Бирманами, которые оскорбили Англійскаго агента Д-ра *Ричардсона*, требовавшаго отъ нихъ выдачи какого-то убійцы. Первая война съ Бирманами возгорѣлась по случаю убійства Англійскаго матроса, и стоила Остъ-Индской компаніи 12½ милліон. ф. стер. — Остъ-Индскія газеты увѣдомляютъ, что въ Кантонѣ, откуда имѣются извѣстія по 2 Января, подтверждено строгое запрещеніе на счетъ тайнаго перевоза опіума, а также, что тамъ прекратились всѣ торговыя занятія. (*G. C.*)

Испанія.

Мадритъ, 25-го Апрѣля.

Одна изъ газетъ старается утвердить мнѣніе о возможности договоровъ касательно бракосочетанія Герцога *Бордосскаго* съ Королевою *Исабеллою II.* Министерство обсуживая въ журналахъ своихъ предложеніе подобной мысли, почитаетъ ее выдумкою одного изъ друзей Г-на *Тьера* или какого нибудь прежняго Посланника, развѣ для того разглашенною, чтобы возбуждать противу насъ негодованіе Французовъ.

— Придворная газета по донесенію Генерала *Пардинаса* отъ 10 Апрѣля изъ Урды, пишетъ, что онъ 4 дня безъ отдыха преслѣдовалъ Карлистовъ подъ командою Базилія *Гарсіи*, который чтобы спастись, раздѣлился на нѣсколько отрядовъ, оставя нашимъ значительное количество жизненныхъ припасовъ, одно орудіе, 44 повозки съ амуниціею и много плѣнныхъ; самъ *Гарсіа* имѣетъ только съ собою 20 чел. конницы.

— Увѣдомляютъ изъ Бильбао, что Карлисты сдѣлали проломъ въ крѣпостной стѣнѣ Вилланева, и хотѣли дѣлать аттаку, но ихъ отбросила національная гвардія, причинивъ большую потерю.

— Въ Кадиксѣ открытъ демократическій довольно распространенный заговоръ, по какому случаю арестовано нѣсколько особъ. (*G. C.*)

Португалія.

Лиссабонъ, 10-го Апрѣля.

Торжественное закрытіе засѣданій Кортесовъ и присяга по случаю обнародованія вновь изданныхъ основныхъ узаконеній, происходили 4-го ч. с. м. безъ малѣйшаго нарушенія спокойствія. Королева прибыла во дворецъ, называемый дворцемъ конгресса, въ сопровожденіи блистательной свиты, и занявъ мѣсто на тронѣ, по правую руку Короля Фердинанда, въ краткой рѣчи объявила Штатамъ, что принимаетъ изданные законы, присягнула вмѣстѣ съ Королемъ, предъ Св. Евангеліемъ, и даровала всеобщее прощеніе.

— Нѣсколько дней ходитъ по городу слѣдующій именный списокъ новаго Министерства: въ министерство юстиціи, *Баретто Феррасъ*; иностранныхъ дѣлъ, *Пинто Магелесъ*; внутреннихъ дѣлъ Юліо *Санхесъ*, финансовъ *Порто Ково де Бандеира*, Президентомъ Совѣта *Донъ Мануэль де Португаль*, братъ Маркграфа де Валенса. Упомянутыя лица, судя по образу ихъ мыслей, всѣ почти, Хартисты. Увольненіе изъ Министерства финансовъ Г-на *Исао д'Оливеира* (теперь Барона де Тахо), который столько отличался денежными спекуляціями, вообще съ радостію будетъ принято. Всѣ почти Гражданскіе Губернаторы будутъ отставлены. Новые выборы въ Кортесы немедленно начнутся. (*G. C.*)

— Въ торжественный день 4-го ч. с. м. Виконтъ

czy miał dać ucztę dla Królowej; sądzą owszem, że to jest czysty wymysł gazeciarzy.

— Rada miejska w Londynie, przyjęła projekt do reformy municypalnej i ma zamiar przełożyć go Ministróm: wiadomo bowiem, że prawo, ustanowione przed kilką laty, nie obejmuje miasta Londynu, i że uchwalono osobne przyjąć prawidła, co do urządzenia wewnętrznego stolicy.

— Mówią, że Lord *Wellington* nie będzie obecnym na koronacyi Królowej: bo właśnie w dniu 26 Czerwca, musi, jako Kanclerz Uniwersytetu Oxfordzkiego, wprowadzać uroczyście Hr. *Devon*, na posadę Lorda Nadkuratora wspomnionego uniwersytetu.

—Zeszłego poniedziałku dawał tu Poseł Pruski pierwszy obiad dyplomatyczny. (*G.R.K.P.*)

— Lorda *Durham* spodziewano się na dzień dzisiejszy w Portsmouth wraz z rodziną, gdzie oczekuje już na nich okręt liniowy *Hastings*. Zdaje się, że odjazd jego został jeszcze wstrzymany.

— Doniesienia z Bombaj, mamy tu pod datą 2 Marca. Podług nich, stosunki handlowe doznały tam znacznego ulepszenia, ale spodziewano się natomiast niezawodnej wojny z Birmanami, którzy dopuścili się ubliżeń względem ajenta angielskiego Dr. *Richardson*, żądającego od nich, aby wydali pewnego mordercę. Pierwsza wojna z Birmanami, powstała z powodu zabicia majtka angielskiego i kosztowała kompanii Wschodnio-indyjskiej 12 i pół mill. funt. szt — Z gazet Wschodnio-indyjskich dowiadujemy się, że w Kantonie, zkąd doniesienia po dzień 2-gi Stycznia dochodzą, ponowiono surowy zakaz tajemnego wprowadzania opium, jak niemniej, że ustały tam wszelkie czynności handlowe. (*G. C.*)

Hiszpania.

Madryt, 25 Kwietnia.

Jedna z gazet stara się utwierdzać mniemanie o podobieństwie układow dotyczących ożenienia Xięcia *Bordeaux* z Królową *Izabellą II* Ministeryum, oceniając w dziennikach swoich nasunięcie podobnej myśli, mniema ją bydź pomysłem jednego z przyjaciół Pana *Thiers* lub pewnego Posła dawniejszego, chybaby na to objawionym, ażeby jątrzył przeciwko nam Francuzow.

— Gazeta dworska donosi podług raportu Jenerała *Pardiñas*, pisanego na d. 10 Kwietnia z Urda, iż tenże ścigał przez dni 4 bez odpoczynku, Karlistów pod dowództwem Bazylego *Garcyi*, który dla ocalenia swego podzielił się na kilka oddziałow, zostawując w moc naszych znaczne zapasy żywności, jedną armatę, 44 wozow ammunicyjnych i niemało jeńców; sam Bazyli ma przy sobie tylko 20 jeźdźców.

— Piszą z Bilbao, że Karliści zrobili wyłom w murze wałowym twierdzy Villanueva i chcieli właśnie szturm przypuszczać, ale odpędziła ich gwardya narodowa, niemałą zadawszy stratę.

— W Kadyxie odkryto spisek demokratyczny, dosyć daleko rozgałęziony, z powodu czego aresztowano kilka osob. (*G. C.*)

Portugalia.

Lisbona, d. 10 Kwietnia.

Dzień 1 b. m. przeznaczony na uroczyste zamknięcie posiedzeń Kortezów, i złożenie przysięgi na nowe prawo zasadnicze, przeminął jak najspokojniej. Królowa, w świetnym orszakiem, udała się do pałacu Kongressowego, gdzie zasiadłszy na tronie, po prawej stronie Króla Ferdynanda, w krótkiej mowie zapewniła Stany o przyjęciu uchwalonego prawa, złożyła przysięgę łącznie z małżonkiem na Ewangelią, i ogłosiła następnie powszechną amnestyą.

— Od dni kilku cyrkuluje w mieście następująca imienna lista nowego Ministerstwa: do wydziału Sprawiedliwości, *Baretto Ferraz*; do interessow zagranicznych, *Pinto Magelhaes*; do spraw Wewnętrznych, Julio *Sanches*; do Skarbu, *Porto Covo de Bandeira*; Prezesem Rady, ma bydź *Don Manuel de Portugal*, brat margr. de Valança. Dopiéro co wymienieni, są prawie wszyscy co do ich sposobu myślenia, kartystami. Wystąpienie z Ministerstwa Skarbu Pana *Isao d'Oliveira* (teraz Barona de Tajot), który tylu krętactwami pieniężnemi odznaczył się, będzie w powszechności z radością widziane. Prawie wszyscy Gubernatorowie Cywilni zostaną zmienieni. Wybory nowe na Kortezy, rozpoczną się niebawnie. (*G. C.*)

— Przy uroczystości odbytej w dniu 4 b. m. Vice-

дасъ Антасъ и Баронъ *Бомфимъ* возведены въ Графское, а Министръ Финансовъ Іоахо *д'Оливеира*, въ Баронское достоинство.

— Въ слѣдствіе изданнаго всепрощенія, Герцоги *Паламелла* и *Терцеира*, Маркизъ *Сальданга*, равно какъ и другіе эмигранты, принявшіе участіе въ возстаніи Карлистовъ, возвратятся изъ Англіи въ свое отечество. Король Фердинандъ, съ нетерпѣніемъ ожидаетъ прибытія упомянутыхъ Герцоговъ въ Лиссабонъ.

— Герцогиня *Браганца* выѣзжаетъ отсюда въ Мюнхенъ, вмѣстѣ съ дочерью своею, Принцессою Амаліею.

— На сихъ днахъ, появился въ гор. Туи, на границѣ Галиціи, отрядъ герилясовъ, состоящій изъ Карлистовъ и Мигуэлистовъ. (*О. Г. Ц. П.*)

Турція.

Константинополь, 4-го Апрѣля.

30-го Марта обнародованъ новый Гатти-Шерифъ, въ силу котораго удаленъ отъ должности Министръ внутреннихъ дѣлъ Акифъ-Паша, а на его мѣсто назначенъ бывшій верховнымъ Визиремъ Рауфъ-Паша, съ званіемъ Башъ-Векиля или перваго Министра. Такимъ образомъ упразднено званіе Великаго Визиря, самое почетное въ Турціи, а вмѣстѣ съ тѣмъ и верховный судъ *Арцъ-Одасси*, коего предсѣдателемъ былъ верховный Визирь.

— Обученіе французскаго языка, составляетъ теперь важный предметъ военнаго образованія въ Турціи. По распоряженію Султана учреждено во дворцѣ Сераскира училище, въ коемъ будетъ преподаваться исключительно французскій языкъ. Чтобы согласить устройство этаго училища съ системою, принятою уже въ другихъ учебныхъ заведеніяхъ, слѣдовало установить особаго Директора. Султанъ, удостовѣрясь, что Маіоръ 1-го линѣйнаго полка, Нурри-Бей, одаренъ всѣми, нужными для сей должности качествами, назначилъ его непремѣннымъ Директоромъ сего училища, произвелъ его въ чинъ Подполковника и опредѣлилъ ему соотвѣтственное жалованье. (*О. Г. Ц. П.*)

Разныя извѣстія.

Въ *Греческомъ курьерѣ* напечатано: „Греція раздѣляется на 468 приходовъ. Въ 4-хъ приходахъ 1-го класса находится 50,000 жителей; въ 83 хъ 2 го класса — 415,000; въ 381-мъ 3-го класса—381,000; всего 846,000. Независимо отъ умноженія жителей, которое должна произвести хорошая система колонизаціи; народонаселеніе Греціи значительно возрастетъ приращеніемъ числа рождающихся; представляемъ нѣсколько разительныхъ примѣровъ этого, взятыхъ на выдержку изъ офиціальныхъ документовъ. Въ Лакедемонской провинціи на 26,314 жителей считалось, въ 1837 году, 191 бракъ, 1,048 родившихся и 434 умершихъ; въ провинціи Гортинской, на 35,952 жит.—314 браковъ, 1,124 родившихся и 432 умершихъ; въ провинціи Эвританійской, на 21,121 жит.— 162 брака, 726 родившихся и 408 умершихъ; въ пров. Мантинейской, на 5.966 семействъ— 247 браковъ, 891 родившихся и 396 умершихъ; въ провинціи Мегалополійской, на 1,985 семействъ— 103 брака, 300 родившихся и 103 умершихъ."

— Съ нѣкотораго времени, Египетскіе памятники обратили на себя вниманіе *Мехмета-Али*. Онъ поручилъ Доктору *Боурингу* составить проектъ о сохраненіи сихъ остатковъ древнихъ вѣковъ и объ основаніи музея древностей въ Каирѣ. Съ сею цѣлію составленъ комитетъ, коему порученъ надзоръ надъ означенными памятниками. На поддержку храмовъ, мавзолеевъ и художественныхъ произведеній, равно какъ и на археологическіе поиски подъ землею, назначена въ распоряженіе комитета извѣстная сумма денегъ. Открытыя комитетомъ древности поступятъ въ упомянутый музей.

— Изъ Сициліи пишутъ, что нѣсколько недѣль тому назадъ, въ 20 миляхъ отъ Палермо, провалилась отъ землетрясенія деревня Джюзеппе. Предъ симъ происшествіемъ отбросило деревенскую церковь на значительное разстояніе отъ прежняго мѣста, ибо высунувшаяся изъ земли крыша колокольни, отстоитъ на четверть мили отъ онаго. Полагаютъ, что это случилось по причинѣ множества подземныхъ ключей, находящихся въ семъ мѣстѣ. (*О. Г. Ц. П.*)

Съ 1-го числа настоящаго мѣсяца Апрѣля, началась подписка на 2-й Кварталъ сего года, на газету Литовскаго Вѣстника.— Цѣна по прежнему 2 руб. 25 коп. сереб.

Hrabia *Das Antas* i Baron *Bomfim*, zostali mianowani Hrabiami, a Minister Skarbu *Joao d'Oliveira*, Baronem.

— W skutek wiadomej ogólnej amnestyi, Xiążęta *Palmella* i *Terceira*, Marg. *Saldanha*, jako też i inni wychodzcy, mający udział w powstaniu Karolistowskiém, wrócą niebawem z Anglii do rodzinnego kraju. Król Ferdynand pragnie widzieć jak najprędzej obu wzmiankowych Xiążąt w Lisbonie.

— Xiężna *Braganza*, wraz z córką swoją Xiężniczką *Amalią*, odjedzie ztąd do Monachium.

— Przed kilku dniami ukazał się w mieście Tuy, przy granicy Galicyjskiej, oddział gerillasów, złożony z Karolistów i Miguelistów. (*G.R.K.P.*)

Turcya.

Stambuł, 4 go Kwietnia.

Dnia 30 Marca ogłoszony był nowy Hatti Szeryf, mocą którego Minister Spraw Wewnętrznych, *Akif*-Basza, został usunięty ze swojego urzędowania, a dotychczasowy wielki wezyr, *Rauf*-Basza, w jego miejsce naznaczony, z godnością Basz-Wekil, czyli pierwszego Ministra. Urząd Wielkiego Wezyra, najpierwszy i najznakomitszy w Ottomańskiém Państwie, został tym sposobem zniesiony, a z nim razem Arc-Odassi, czyli sąd najwyższy, pod przewodnictwem Wielkiego Wezyra czynności swoje odbywający.

— Gdy nauka języka francuzkiego stanowi teraz w Turcyi część istotną wychowania wojskowego; przeto, z wyraźnego rozkazu Sułtana, założona została w pałacu Seraskiera szkoła, która zajmuje się wyłącznie nauczaniem tego języka. W uzupełnieniu organizacyi celem pogodzenia jej z systematem, użytym w innych naukowych zakładach, postawiony został na jej czele osobny dyrektor. Sułtan, przekonawszy się, że *Nurri*-Bej, Major w pierwszym półku liniowym, posiada wszystkie do tego potrzebne przymioty, raczył mu obowiązki te powierzyć. Prócz tego zaszczytu zapewnione mu zostało dożywotne posiadanie urzędu i odpowiednia płaca, a razem został wyniesiony do stopnia Podpółkownika. (*G.R.K.P.*)

Rozmaite Wiadomości.

W Kuryerze Greckim czytamy co następuje: „Grecya dzieli się na 468 parafij, z których 4 pierwszego rzędu mają 50,000 ludności; 83 drugiego rzędu, 415,000; a 381 trzeciego rzędu, 381,000; razem 846,000. Niezależnie od powiększenia liczby mieszkańców, jakie zrządzić powinien dobry systemat kolonizacyi, ludność Grecyi znacznie się pomnaża przez wzrastającą ilość urodzeń; przytoczymy w tym względzie kilka uderzających przykładow, wyjętych z urzędowych wykazow. W prowincyi Lacedemońskiej na 26,314 mieszkańców, w roku 1837 m było zawartych małżeństw 191, urodzeń 1.048 i zejść 434; w prowincyi Gortyńskiej, na 35 952 mieszkańców—małżeństw 314, urodzeń 1,124, i zejść 432; w prowincyi Eurytanijskiej, na 21,121 mieszkańców—małżeństw 162, urodzeń 726, i zejść 408; w prowincyi Mantyneńskiej, na 5.966 familij—małżeństw 247, urodzeń 891, i zejść 396; w prowincyi Megalopolskiej, na 1.985 familij—małżeństw 103, urodzeń 300, i zejść 103."

— *Mehmed Ali* zajmuje się od niejakiego czasu pomnikami Egiptskiemi. Polecił on Doktorowi *Bowring* utworzenie planu do zachowywania tych szacownych z przeszłych wiekow pamiątek, jako też i podanie projektu do założenia Egiptskiego muzeum starożytności w Kairze. W tym celu ustanowiony został Komitet, mający czuwać nad zachowaniem wzmiankowanych pomników. Corocznie oddawana będzie pewna summa do rozporządzenia tego Komitetu, przeznaczona na utrzymywanie świątyń, grobow i kunsztow, jako też na wyszukiwanie zagrzebanych starożytności, z których na przyszłość ma bydź muzeum utworzone.

— Donoszą z Sycylii, że wieś S. Giuseppe, o mil 20 od Palermy odległa, zapadła przed kilką tygodniami, skutkiem trzęsienia ziemi. Przed zapadnieniem kościoł wiejski wyrzucony został daleko od dawniejszego swego miejsca, bo dotychcaas widzieć można szczyty dzwonnicy, sterczące z ziemi o ćwierć mili odległości. Powodem do tego wypadku miały bydź liczne podziemne źrzódła. (*G.R.K.P.*)

Od dnia 1-go teraźniejszego miesiąca Kwietnia, zaczęła się prenumerata na 2-gi tego roku Kwartał gazety Kuryera Litewskiego.— Cena zwyczajna rubli srebrem 2 kop. 25.

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Апрѣля 29 д. 1838 г. —Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій.*